

ΣΤΕ 2475/2018 [Νόμιμη ΑΕΠΟ ΑΣΠΗΕ]

Περίληψη

-Η χωροθέτηση αιολικών πάρκων, καθώς και εγκαταστάσεων πολλαπλού σκοπού (ταμίευση υδάτων και ΑΠΕ), δηλαδή μονάδων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (Α.Π.Ε.), που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος και στην ασφάλεια του ενεργειακού σχεδιασμού, είναι όχι απλώς επιτρεπτή στην Περιφέρεια Κρήτης, αλλά εντάσσεται στον περιφερειακό χωροταξικό σχεδιασμό και ενθαρρύνεται από αυτόν, όπως, άλλωστε, επιβάλλεται και από το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις διεθνείς δεσμεύσεις της Χώρας. Περαιτέρω, σαφείς αναφορές στην ανάπτυξη μονάδων Α.Π.Ε. στην Περιφέρεια Κρήτης περιέχει και το Ειδικό Πλαίσιο χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

-Είναι μεν επιτρεπτή, κατά την έννοια των άρθρων 4 της οδηγίας περί πτηνών και 6 και 7 της οδηγίας περί οικοτύπων, η εκτέλεση σχεδίων ακύμη και με σημαντικές επιπτώσεις σε ορνιθολογικώς ενδιαφέρουσα περιοχή, λύγω επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος, οικονομικού, κοινωνικού ή άλλου, αυτά, όμως, μόνον εφόσον έχει προηγηθεί ο καθορισμός Ζ.Ε.Π. βάσει ορνιθολογικών μόνο κριτηρίων. Αντίθετα, σε ζώνες των οποίων η κατάταξη ως Ζ.Ε.Π. παραμένει υπό εξέταση, εφαρμόζεται το αυστηρό καθεστώς προστασίας της οδηγίας περί πτηνών και, συνεπώς, στην περίπτωση αυτή δεν έχει εφαρμογή το άρθρο 6 παρ. 3 και 4 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ περί οικοτύπων, οι οποίες επιτρέπουν την έγκριση σχεδίων για επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το άρθρο 6 παρ. 2 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ επιβάλλει την υποχρέωση να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να αποτραπεί το ενδεχόμενο υποβάθμισης των οικοτύπων και πρόκλησης σημαντικών διαταράξεων που θίγουν τα είδη για τα οποία έχουν καθοριστεί οι ζώνες αυτές, το δε άρθρο 6 παρ. 3 της ίδιας οδηγίας θεσπίζει διαδικασία, με την οποία σκοπείται να διασφαλιστεί ότι σχέδιο μη άμεσα συνδεδεμένο ή αναγκαίο για τη διαχείριση του συγκεκριμένου τόπου, δυνάμενο, όμως, να επηρεάσει σημαντικά τον τόπο αυτό, θα εγκρίνεται μόνον αν, κατόπιν προηγούμενου ελέγχου, διαπιστωθεί ότι δεν πρόκειται να παραβιάσει την ακεραιότητα αυτού του τόπου.

-Κατά τη διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης αιολικών πάρκων που

βρίσκονται σε περιοχές εκτός των περιοχών Ζ.Ε.Π., πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις σε προστατευόμενα είδη πουλιών που είναι εν δυνάμει ευαίσθητα στη λειτουργία των εν λόγω εγκαταστάσεων, ιδίως αν το υπό έγκριση αιολικό πάρκο βρίσκεται στην περιοχή σημαντικού διαδρόμου αποδημητικών πτηνών (μεταναστευτικής στενωπού) ή σε θαλάσσια περιοχή σημαντική για τα πουλιά, ή σε σημαντική περιοχή για τα πουλιά (Σ.Π.Π.), η οποία ακόμη δεν έχει χαρακτηριστεί ως Ζ.Ε.Π. Το καθεστώς προστασίας των Σ.Π.Π. είναι, μάλιστα αυστηρότερο σε σχέση με τις Ζ.Ε.Π., διότι δεν παρέχει τη δυνατότητα έγκρισης έργων για επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος, περιλαμβανομένων λόγων κοινωνικής ή οικονομικής φύσεως.

-Η ειδική ορνιθολογική μελέτη δεν αποκλείεται να ενσωματώνεται, στην ίδια τη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων συγκεκριμένου αιολικού πάρκου, στην οποία μπορεί να περιέχεται πρωτοτύπως η σχετική επιστημονική εργασία ή αυτή να συμπληρώνεται από το περιεχόμενο άλλων μελετών, στις οποίες γίνεται παραπομπή.

-Οι λόγοι ακυρώσεως έχουν, στην πλειονότητά τους, έκδηλο τεχνικό και επιστημονικό χαρακτήρα και με αυτούς αμφισβητείται ευθέως η ουσιαστική εκτίμηση της Διοίκησης, η οποία, προκειμένου να προβεί στην έκδοση της προσβαλλόμενης πράξης, αξιολόγησε το περιεχόμενο της αμφισβητούμενης από τους αιτούντες ΜΠΕ και έκρινε ότι είχε διαφωτισθεί επαρκώς από αυτήν. Ενόψει τούτου, οι λόγοι αυτοί, με τους οποίους αμφισβητείται η τεχνική αρτιότητα της καταρτισθείσης μελέτης, χωρίς, όμως, να προσάπτεται σ' αυτήν και, κατά συνεκδοχή, στην προσβαλλόμενη πράξη, οποιαδήποτε νομική πλημμέλεια σχετική με το ζήτημα της ορνιθοπανίδας της περιοχής, θα μπορούσαν, μεν, να προβληθούν κατά το στάδιο της διαβούλευσης, οπότε η αιτιολογία της, τυχόν, απόρριψής τους θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο παραδεκτού λόγου ακυρώσεως, δεν προβάλλονται, όμως, παραδεκτώς, απευθείας με την αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Δικαστηρίου και πρέπει να απορρρθούν. Οι ίδιοι λόγοι, τέλος, κατά το μέρος που προβάλλονται εν αναφορά προς την ύπαρξη εκτάσεων NATURA 2000 στην ευρύτερη περιοχή, εκκινώντας, μάλιστα, από την εκδοχή ότι το γεγονός αυτό καθιστά εκ προοιμίου μη νόμιμη οποιαδήποτε εγκατάσταση αιολικών πάρκων εκεί, είναι αβάσιμοι.

-Η κατά το άρθρο 48 παρ. ι του ν.998/1979 διάνοιξη δημοσίων οδών μέσα σε δάσος ή δασική έκταση είναι επιτρεπτή μόνο ως εξαιρετικό μέτρο το οποίο επιβάλλεται για λόγους σπουδαίου δημοσίου συμφέροντος που θεμελιώνεται και αιτιολογείται επαρκώς, πάντοτε δε ύστερα από περιβαλλοντική μελέτη, με την οποία να

διασφαλίζεται πλήρως η προστασία του δάσους καθώς και της χλωρίδας και της αγρίας πανίδας που υπάρχει σε αυτό. Η ύπαρξη ή μη του ανωτέρω δημοσίου συμφέροντος υπόκειται στον έλεγχο του ακυρωτικού δικαστή, ο οποίος εκτιμά και τα μέγιστα ανεκτά όρια αλλοίωσης του φυσικού περιβάλλοντος που μπορεί να επιφέρει η διάνοιξη της οδού.

-Ο χαρακτηρισμός ως προστατευτικών συγκεκριμένων δασών ή δασικών εκτάσεων και η λήψη των μέτρων διαχείρισης που αυτός συνεπάγεται, υπαγορεύεται ιδίως από την ανάγκη προστασίας των εδαφών που καλύπτονται από το δάσος και θωράκισης των περιοχών που ευρίσκονται σε χαμηλότερο υψόμετρο και έχουν το χαρακτήρα κατοικημένων τόπων ή συνιστούν μνημειακές ή ιστορικής σημασίας τοποθεσίες κ.λπ., από ποικίλους κινδύνους που θα προκαλούσε η διάβρωση των εδαφών, όπως η κατάπτωση χωμάτων ή χιονιού, οι πλημμύρες, οι χείμαρροι ή ακόμη, εφόσον συντρέχει περίπτωση, οι υποθαλάσσιες διαβρώσεις. Ο χαρακτηρισμός, εξάλλου, των εν λόγω δασικών εκτάσεων ως προστατευτικών δεν συνεπάγεται την εκ προοιμίου απαγόρευση σε αυτές δραστηριοτήτων, που είναι, καταρχήν, επιτρεπτές στα δάση και τις δασικές εκτάσεις γενικώς, διότι ο δικαιολογητικός λόγος του χαρακτηρισμού δεν είναι ιδιαίτερη περιβαλλοντική αξία της βλάστησης, η οποία είναι ενδεχόμενο, βεβαίως, να συντρέχει εκ παραλλήλου, αλλά η ιδιαιτερότητα της θέσης του συγκεκριμένου δάσους ως στοιχείου προστασίας άλλων περιοχών, είναι δε άλλο το ζήτημα των, τυχόν, περιορισμών ή και απαγορεύσεων ορισμένων δραστηριοτήτων, καταρχήν επιτρεπτών, που θα επέβαλλε η διασφάλιση της προστατευτικής λειτουργίας των χαρακτηρισμένων δασών.

-Εν προκειμένω, οι επιπτώσεις του έργου στο φυσικό περιβάλλον έχουν επαρκώς μελετηθεί στη ΜΠΕ, με ιδιαίτερη, μάλιστα, έμφαση στη σύσταση και τη διαμόρφωση των εδαφών της ευρύτερης περιοχής, ενώ κατά τα λοιπά, διαλαμβάνονται συγκεκριμένοι περιβαλλοντικοί όροι ως προς το ζήτημα αυτό, με ρητή πρόβλεψη να εκπονηθούν σειρά γεωλογικών, φυτοτεχνικών κ.ά. μελετών.

-Η προσβαλλόμενη πράξη, η οποία αφορά σε έργο που έχει μελετηθεί, έστω και σε επίπεδο προσχεδίου και έχει θεωρηθεί, σε αρχικό στάδιο, ως μη επιβλαβής για το οικείο υδατικό σύστημα, αιτιολογείται νομίμως από την άποψη των επιπτώσεων του έργου στο φυσικό υδατικό σύστημα της περιοχής, πρέπει δε να απορριφθούν οι περί του αντιθέτου προβαλλόμενοι λόγοι ακυρώσεως. Ο ειδικότερος, εξάλλου, ισχυρισμός των αιτούντων, σύμφωνα με τον οποίο μη νομίμως εγκρίνεται, ως επί μέρους τμήμα

του έργου, υδρογεώτρηση με πολύ μεγάλο βάθος, η λειτουργία της οποίας είναι πιθανόν να προκαλέσει υφαλμύρινση των νερών της περιοχής και πτώση της στάθμης στην ενότητα Τρυπαλίου με πιθανές επιπτώσεις στις πηγές κατά την καλοκαιρινή περίοδο λόγω των υδρομαστεύσεων, δεν τέθηκε υπόψη της Διοίκησης κατά το στάδιο των διαβουλεύσεων επί της ΜΠΕ που προηγήθηκαν της προσβαλλόμενης πράξης και έτσι όπως προβάλλεται, χωρίς, δηλαδή, να προσάπτει νομική πλημμέλεια στην προσβαλλόμενη πράξη, είναι απορριπτός ως απαράδεκτος, διότι αμφισβητεί τις τεχνικές και επιστημονικές εκτιμήσεις της ΜΠΕ, η αμφισβήτηση δε αυτή, για πρώτη φορά ενώπιον του Δικαστηρίου, δεν μπορεί να οδηγήσει στην ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης.

-Η προσβαλλόμενη πράξη εκδόθηκε εν επιγνώσει της ύπαρξης αντίστοιχων έργων στην ευρύτερη περιοχή, η συμβατότητα των οποίων με τον ισχύοντα σχεδιάσμά δεν αποτελεί, βεβαίως, αντικείμενο της παρούσας δίκης, οι δε περιβαλλοντικοί όροι του επίμαχου έργου εγκρίθηκαν ενόψει του γεγονότος αυτού και αιτιολογούνται, κατά τα λοιπά, νομίμως.

Πρόεδρος: *Κ. Σακελλαροπούλου*

Εισηγητής: *Χ. Ντουχάνης*

Το πλήρες κείμενο της απόφασης θα αναρτηθεί αμέσως μετά την καθαρογραφή του από το Δικαστήριο.